

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.4.63>

JEDNOSTKA DOCHODZENIOWA ORGANÓW NARODOWEJ POLICJI UKRAINY I PODOBNE JEDNOSTKI W INNYCH KRAJACH ŚWIATA

Kostiantyn Mieszkovoi

adiunkt Katedry Administracji Publicznej

i Administrowania Narodowej Akademii Spraw Wewnętrznych (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 000-0003-3341-5811

zaharnnkonastya@hmail.com

Adnotacja. W postanowieniach artykułu naukowego autor kompleksowo i wieloaspektowo analizuje działalność jednostki dochodzeniowej Narodowej Policji Ukrainy i jej odpowiedników w innych krajach świata, ich cechy, wyjątkowość, a także różnice. Metodologia badania polega na wykorzystaniu systemu metod wiedzy naukowej: metody porównawczo-prawnej (w analizie badań dotyczących analogii i różnic), metod analizy i syntezy (w celu określenia stanu administracyjno-prawnego zabezpieczenia działalności jednostek dochodzeniowych organów Narodowej Policji Ukrainy oraz badania doświadczeń zagranicznych innych krajów świata). Wykorzystano teoretyczne i uogólniające wnioski prawników krajowych i zagranicznych. W wyniku przeprowadzonej analizy ustalono i przeanalizowano główne aspekty działalności jednostek dochodzeniowych organów Narodowej Policji Ukrainy i podobnych jednostek w innych krajach świata.

Słowa kluczowe: jednostki dochodzeniowe, kraje, zabezpieczenie administracyjnoprawne, policja, prawo.

INVESTIGATION UNIT OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE AND SIMILAR UNITS IN OTHER COUNTRIES OF THE WORLD

Kostiantyn Mieszkovoi

Adjunct at the Department of Public Administration and Administration

National Academy of Internal Affairs (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 000-0003-3341-5811

zaharnnkonastya@hmail.com

Abstract. In the provisions of the scientific article, the author comprehensively and multifacetedly analyzes the activities of the investigation unit of the National Police of Ukraine and its counterparts in other countries of the world, their features, uniqueness, and differences. The research methodology involves the use of a system of scientific knowledge methods: the comparative legal method (during the analysis of the study of similarities and differences), the methods of analysis and synthesis (to determine the state of administrative and legal support for the activities of the investigation units of the National Police of Ukraine and the study of the foreign experience of other countries of the world). Theoretical and general conclusions of domestic and foreign lawyers are used. As a result of the analysis, the main aspects of the activities of the investigation units of the National Police of Ukraine and similar units in other countries of the world were established and analyzed.

Key words: units of inquiry, countries, administrative and legal support, police, law.

ПІДРОЗДІЛ ДІЗНАННЯ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ТА АНАЛОГІЧНІ ПІДРОЗДІЛИ В ІНШИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Костянтин Мєшковой

ад'юнкт кафедри публічного управління та адміністрування

Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)

ORCID ID: 000-0003-3341-5811

zaharnnkonastya@hmail.com

Анотація. У положеннях наукової статті автор всебічно та багатогранно проводить аналіз діяльності підрозділу дізнання Національної поліції України та його аналогів в інших країнах світу, їх особливості, унікальності, а також відмінності. Metodologia дослідження передбачає використання системи методів наукового пізнання: порівняльно-правовий метод (під час аналізу щодо дослідження аналогічності та розбіжностей), методи аналізу і синтезу (для визначення стану адміністративно-правового забезпечення діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України та дослідження зарубіжного досвіду інших країн світу). Використано теоретичні та узагальнюючі висновки вітчизняних і зарубіжних юристів. В результаті проведеного аналізу встановлено та проаналізовано основні аспекти діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України та аналогічних підрозділів в інших країнах світу.

Ключові слова: підрозділи дізнання, країни, адміністративно-правове забезпечення, поліція, право.

Вступ. Права і свободи людини та громадянина є головною складовою будь-якої держави, а їх зміст та спрямованість слугують кінцевою метою, досягнення котрої свідчитиме про становлення правової державності. Але нажаль рівень злочинності має прогресивний характер та потребує певної реакції. Серед органів право-порядку в нашій державі не так давно було відтворено підрозділи дізнання в Національній поліції України, котрі відіграють найголовнішу роль, адже основа протиправних посягань, що здійснюється особами в повсякденному житті, в першу чергу підпадає під категорію кримінальних проступків, розслідування котрих і є головним завданням працівників підрозділів дізнання в процесі створення даного підрозділу законодавець наполегливо аналізував діяльність інших аналогічних закордонних підрозділів, що і слугувало базисом.

Дослідженням даних понять та тем займалося ряд науковців, серед яких варто відмітити: О. В. Авраменко, Р. І. Балагута, О. В. Захарова, В. В. Коваленко, Л. Д. Удалова, Д. П. Письменний та інші.

Мета статті. Висвітлити та проаналізувати діяльність підрозділів дізнання органів Національної поліції України та аналогічних підрозділів в інших країнах світу.

Основна частина. В Україні підрозділи дізнання органів Національної поліції України (далі – підрозділи дізнання) здійснюють досудове розслідування кримінальних проступків, віднесених до підслідності органів Національної поліції України, у порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК України) (Наказ МВС, 2020).

Дізнання здійснюють також працівники поліції інших підрозділів органів Національної поліції України, які уповноважені в межах компетенції, передбаченої КПК України, здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків (КПК України, 2012).

Підрозділи дізнання є структурними підрозділами центрального органу управління поліції, її територіальних органів – головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві, територіальних (відокремлених) підрозділів ГУНП (Авраменко О. В., 2015: 293).

На підрозділи дізнання покладаються такі завдання:

- захист особи, суспільства та держави від кримінальних проступків;
- охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження;
- забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування кримінальних проступків, віднесених до підслідності органів Національної поліції України;
- забезпечення відшкодування фізичним і юридичним особам шкоди, заподіяної кримінальними проступками;
- виявлення причин і умов, які сприяють учиненню кримінальних проступків, і вжиття заходів щодо їх усунення (Балагута Р. І., 2021: 117).

Дізнавачі підрозділів дізнання зобов'язані вживати всіх передбачених законодавством заходів для забезпечення ефективності досудового розслідування кримінальних проступків (Балагута Р. І., 2018: 65).

На підрозділи дізнання можуть бути покладені й інші завдання, визначені законодавством України (Коваленко В. В., 2013: 44).

Аналогічні підрозділи дізнання також мають місце в діяльності поліції в інших країнах світу, наприклад, аналогічний підрозділ поліції Гонконгу є підрозділом у складі Бюро кримінальної розвідки під крилом кримінального відділу В (злочинності та безпеки).

Багато державних поліцейських сил в Індії мають підрозділ дізнання (іноді відомий як відділ розслідування) як спеціалізований підрозділ.

Персонал, прикріплений до цього крила, працює в штатському. Даний підрозділ також може мати свої підрозділи, наприклад, в штаті Уттар-Прадеш включає державне бюро розслідування злочинів, бюро відбитків пальців і науковий відділ.

Подібно до своїх аналогів у поліції правопорядку, кримінальний відділ має свої ранги аж до рівня додаткового генерального директора поліції або спеціального комісара поліції.

Відділ злочинності має старших офіцерів, таких як суперінтенданти, інспектори та підінспектори. Офіцери та люди, прикріплені до цього крила, зазвичай додають префікс детектив перед своїм звичайним поліцейським званням.

Завдання кримінального відділу полягають у розслідуванні кримінальних справ, які охоплюють кілька округів або штатів. Підрозділ також може братися за складні справи, такі як справи про громадські заворушення, обіг фальшивої валюти або дуже складні справи про вбивства.

Розслідування кримінального відділу призначається судом, генеральним директором поліції або урядом.

Офіцери кримінального відомства можуть бути переведені в міліцію правопорядку і навпаки. Кримінальний підрозділ відрізняється від кримінально-кримінального загону або кримінального відділу. Загін із боротьби зі злочинністю та відділ боротьби зі злочинністю – це група звичайних поліцейських із правопорядку (які зазвичай носять уніформу, спеціально визначену інспектором міліції, щоб працювати в штатському, щоб стежити за місцевими кримінальними елементами, пов'язаними, дрібними злодіями та іншими звичайними правопорушниками).

Підрозділи кримінального розслідування в Національній поліції Індонезії називаються sat-reskrim (satuan reserse kriminal), що означає «підрозділ кримінального розслідування», вони підпорядковуються bareskrim (badan reserse kriminal) «агентству кримінального розслідування», яке підпорядковується національній поліції. штаб. Кожна регіональна поліція в Індонезії має цей підрозділ; вони займаються проведенням кримінальних розслідувань та ідентифікаційною діяльністю.

Королівська поліція Ірландії підтримувала дані підрозділи за британським принципом до здобуття незалежності більшої частини Ірландії в грудні 1922 року. Після поділу Ірландії та створення Вільної Ірландської Держави на початку 1920-х років уряд Вільної Ірландії вирішив створити аналогічний підрозділ для цілей боротьби з повстанцями під час Громадянської війни в Ірландії 1922–1923 років. Вона була відокремлена від неозброєної Громадянської гвардії, яка пізніше стала Garda Síochána. Сьогодні Garda керує місцевими детективними загонами та декількома спеціалізованими національними детективними підрозділами, включаючи Національне бюро кримінальних розслідувань.

У Північній Ірландії, регіоні, який виник у 1921 році та залишився у складі Сполученого Королівства, у червні 1922 року було сформовано нову поліцію під назвою Королівська поліція Ольстера (RUC). Ця сила мала свій власний підрозділ дізнання з самого початку. У листопаді 2001 року RUC було замінено на Службу поліції Північної Ірландії (PSNI).

В Японії відділи або бюро кримінального розслідування створені в кожному штабі поліції префектури. Вони мають два відділи розслідування: відділ розслідування організованої злочинності, мобільний слідчий підрозділ і відділ ідентифікації. Мобільні слідчі підрозділи є першими оперативними особами для першочергових розслідувань кримінальних справ, розподілених по регіону з невстановленими автомобілями. Спеціальними слідчими групами являються спеціалізовані детективні підрозділи перших відділів розслідування, добре знайомі з новими технологіями та спеціальними тактиками, включаючи можливості SWAT.

Підрозділи дізнання Королівської поліції Малайзії беруть участь у розслідуванні, арешті та судовому переслідуванні злочинів, які зачіпають людей (наприклад, вбивства, пограбування з використанням вогнепальної зброї, зґвалтування та тілесні ушкодження) та майнових злочинів (наприклад, крадіжки та злому). За зразком британської поліції цей департамент забезпечує дотримання законів щодо азартних ігор, «гріха» та тріади в Малайзії.

Підрозділи дізнання у Пакистані являються спеціальними підрозділами провінційних і міських поліцейських департаментів, які відповідають за розслідування злочинів, включаючи тероризм, вбивства, організовану злочинність і сектантство.

Підрозділи дізнання поліцейських сил Сінгапуру – це агентство, яке займається першочерговими розслідуваннями та є штатним органом із питань кримінального розслідування в поліцейських силах Сінгапуру.

Підрозділ дізнання поліцейської служби Шрі-Ланки відповідає за розслідування злочинів, включаючи вбивства та організовану злочинність. Він був заснований у 1870 році.

В Великобританії зазвичай детективів призначають або до підрозділу дізнання у місцевому поліцейському командуванні, або до центрального спеціалізованого підрозділу, який займається конкретними видами злочинів, такими як шахрайство чи сексуальні злочини.

Детективи у Сполученому Королівстві не мають окремої системи рангів і не є старшими за офіцерів у формі, які мають таке саме звання. До 1999 року звання жінок-детективів мали префікс «Жінка», як і в інших підрозділах поліції. Керівником підрозділу дізнання у більшості поліцейських сил є старший суперінтендант. Ранги скорочуються наступним чином:

- Детектив Констебль (DC або Det Con).
- Детектив-сержант (DS або Det Sgt).
- Детектив-інспектор (DI або Det Insp).
- Головний інспектор детектива.
- Детектив-суперінтендант.
- Головний суперінтендант детектива.

Щоб приєднатися до підрозділу дізнання у Сполученому Королівстві, офіцер поліції зазвичай повинен прослужити в уніформі не менше двох років. З 2017 року став можливий прямиий вхід до детективної галузі. Під час навчання на детектива їх називають стажистами-детективами (TDC), а після завершення національної програми розвитку початкових слідчих злочинів, яка зазвичай займає близько двох років, вони стають повними детективами-констеблями.

Як правило, у більшості силових структур немає надбавки до зарплати при отриманні статусу детектива. Надбавки, які виплачувалися раніше, такі як надбавка за роботу детектива (невелика виплата, яка дозволяє офіцерам купувати прохолодні напої та інші подібні дрібні грошові цілі) і надбавка за цивільний одяг (допомога, яка використовувалася для придбання відповідного одягу), усі були скасовані протягом останніх кількох років.

Королівська військова поліція, поліція Королівського військово-морського флоту і поліція Королівських військово-повітряних сил утримують відділення спеціального розслідування, яке виконує майже ту саму роль, що й вище згаданий підрозділ. Поліція Міністерства оборони є цивільною силою, яка надає поліцейські послуги на військових базах, і тому має підрозділ дізнання, схожий на територіальну поліцію.

Висновки. Таким чином, провівши аналіз діяльності підрозділів дізнання України та інших країн світу, можна стверджувати, що в діяльності даних підрозділів прослідковується досить велика кількість подібностей у їх функціонуванні, правах та обов'язках загалом. Також варто відмітити, що прослідковується і відмінність, оскільки в кожній країні присутні відмінності в законодавчому базисі кожної окремої країни.

Список використаних джерел:

1. Авраменко О. В., Балагута Р. І., Захарова О. В. Особливості розслідування окремих видів злочинів : збірник методичних рекомендацій. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 692 с.

2. Балагута Р. І. Дізнання : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 340 с.
3. Балагута Р. І., Кунтій А. І., Хитра А. Я. Взаємодія слідчого з іншими підрозділами під час досудового розслідування : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 204 с.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9–10, № 11–12, № 13, ст. 88.
5. Коваленко В. В., Удалова Л. Д., Письменний Д. П. Кримінальний процес : підручник. Київ : ЦУЛ, 2013. 544 с.
6. Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України : Наказ МВС від 20 трав. 2020 р. № 405. Міністерство юстиції України. 2020. № 491/34774.

References:

1. Avramenko, O. V., Balaguta, R. I., Zakharova, O. V. Peculiarities of the investigation of certain types of crimes: a collection of methodical recommendations. Lviv : Lviv State University of Internal Affairs, 2015. 692 p.
2. Balaguta, R. I. Learning: a study guide. Lviv : Lviv State University of Internal Affairs, 2021. 340 p.
3. Blaguta, R. I., Kuntiy, A. I., Khytra, A. Ya. Interaction of the investigator with other units during the pre-trial investigation: training. manual Lviv : LvDUVS, 2018. 204 p.
4. Criminal Procedure Code of Ukraine : Code of Ukraine dated April 13 2012 No. 4651-VI. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR), 2013, No. 9–10, No. 11–12, No. 13. Article 88.
5. Kovalenko, V. V., Udalova, L. D., Pismennyi, D. P. Criminal process: textbook. Kyiv : TsUL, 2013. 544 p.
6. Regulations on the organization of the activities of the investigation units of the National Police of Ukraine : Order of the Ministry of Internal Affairs of May 20. 2020 No. 405. Ministry of Justice of Ukraine. 2020. No. 491/34774.